

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้ยั่งยืนด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนบ้านตำนานดิน อำเภออุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) เพื่อศึกษาบริบทการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านตำนานดิน 2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านตำนานดิน และ 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางพัฒนาวิสาหกิจชุมชนบ้านตำนานดินให้มีความยั่งยืนด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น การนำเสนอผลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยเพื่อต่อบัณฑิตผู้ประสงค์ตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

4.1 บริบทการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านตำนานดิน

4.1.1 ความเป็นมาของวิสาหกิจชุมชน

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและรายงาน ที่ได้บันทึกประวัติที่มาของวิสาหกิจชุมชนบ้านตำนานดิน และผู้วิจัยได้สัมภาษณ์กับประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านตำนานดินถึงประวัติความเป็นมาของกลุ่ม โดยประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้กล่าวไว้ว่า “กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านตำนานดิน จดทะเบียนวิสาหกิจอย่างเป็นทางการเมื่อ ปี พ.ศ.2564 (ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548) โดยมีสมาชิกวิสาหกิจชุมชนทั้งหมด 10 คน มีกิจกรรมดังนี้ กิจกรรมตำนานดิน กิจกรรมชงชาตำนานดิน กิจกรรมสครับผิวสมุนไพรตำนานดิน และผลิตภัณฑ์กาสะแม ด้วยการสนับสนุนจากสำนักงานพัฒนาพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง (อพท.อุทอง) จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งในขณะนั้นเป็นเพียงชาวบ้านที่มีภูมิปัญญา ยังไม่ได้เป็นการรวมกลุ่มกัน โดยในเวลาก่อนหน้านั้นระบบเศรษฐกิจในพื้นที่ตำบลอุทอง ยังเป็นการเกษตรกรรม การค้าขายสินค้าทางเกษตร โดยผู้ประกอบการในฐานะชาวไร่ชาวนา ยังไม่มีความรู้ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์และการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ ทางสำนักงานพัฒนาพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง (อพท.อุทอง) จังหวัดสุพรรณบุรี ได้เห็นถึงศักยภาพของชุมชน จึงได้มีนโยบายให้ประชาชนในชุมชนรวมตัวกันเพื่อเพิ่มศักยภาพและอบรมความรู้ใหม่ๆ ที่สามารถเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ให้สูงขึ้น เน้นกิจกรรมเน้นชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานและร่วมตัดสินใจคงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น”

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการเจริญเติบโตของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านตำนานดิน โดยการสนับสนุนจากสำนักงานพัฒนาพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง (อพท.อุทอง) จังหวัดสุพรรณบุรี

เพื่อเพิ่มศักยภาพองค์ความรู้ใหม่และการสร้างมูลค่าแก่ผลิตภัณฑ์ในพื้นที่ชุมชนบ้านเขาพระ สร้างแนวทางในการพึ่งตนเองให้แก่ชุมชนเอง

4.1.2 การจัดตั้งและการบริหารวิสาหกิจชุมชน

การจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านตำนานดินเพื่อรวมกลุ่มประชาชนที่มีองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นในพื้นที่ ทำให้ประชาชนในชุมชนมีอาชีพเสริมนอกเหนือจากการทำการเกษตรเป็นอาชีพหลักเพียงอย่างเดียว เพื่อสร้างอาชีพและสร้างรายได้ที่มากขึ้น เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้ชุมชนเข้มแข็ง พึ่งพาตนเองได้ และไม่ต้องออกจากชุมชนบ้านเกิดเพื่อไปหางานทำในเมือง จุดมุ่งหมายในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนบ้านตำนานดินขึ้น คือ การสร้างอาชีพเสริม สร้างรายได้เพิ่มเติมและช่วยส่งเสริมความแข็งแรงภายในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ของกองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตรที่กำหนดไว้ว่า “ชุมชนเข้มแข็งด้วยระบบเศรษฐกิจชุมชนที่พึ่งตนเอง โดยกระบวนการวิสาหกิจชุมชน” แสดงให้เห็นว่าวิสาหกิจชุมชนมีความสำคัญต่อชุมชน และยังเป็นแนวทางการส่งเสริมให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งบนเศรษฐกิจแบบพึ่งพาตนเองได้ โดยมีองค์ประกอบสำคัญดังนี้

1) คนในชุมชนเป็นเจ้าของและเป็นผู้ดำเนินการ วิสาหกิจชุมชนบ้านตำนานดินเกิดจากคนในชุมชนที่มีความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการทำกาะแม ด้านพืชสมุนไพรท้องถิ่น ที่สืบทอดกันมารุ่นต่อรุ่นจากทำกันภายในครัวเรือนก่อน นำมาพัฒนาต่อยอดเป็นกิจการโดยการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนขึ้น เพื่อนำคนในพื้นที่ที่มีความรู้มาอยู่ในกลุ่มเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไม่ให้หายไป เพื่อรับการช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ ที่ให้การสนับสนุน เช่น ทุนเงิน ความรู้ การจัดอบรม เป็นต้น

2) มีกระบวนการเรียนรู้แสวงหาความรู้ใหม่ๆ เพื่อให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกิดการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา อีกทั้งยังนำความรู้มาพัฒนาผลผลิตให้มีคุณภาพที่ดีและมีประสิทธิภาพมากขึ้น วิสาหกิจชุมชนบ้านตำนานดินจึงให้ความสำคัญกับการเรียนรู้และการเพิ่มเติมความรู้ในเรื่องต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ เช่น การเรียนรู้การทำบัญชี การเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อลดขยะที่เกิดขึ้นจากการทำกิจกรรม การเรียนรู้การพัฒนาผลิตภัณฑ์ยกระดับคุณภาพสินค้าให้มีมาตรฐานเพิ่มขึ้น การเรียนรู้การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้โดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ เป็นต้น

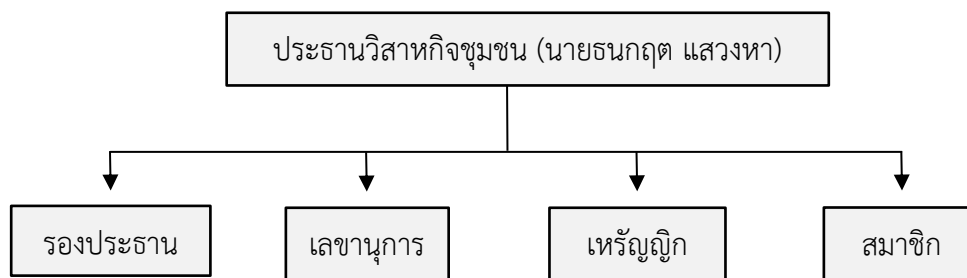
3) การพึ่งตนเอง วิสาหกิจชุมชนบ้านตำนานดินมีพื้นฐานการพึ่งตนเองเป็นหลัก เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับสมาชิกกลุ่มการสร้างงานจากสิ่งที่ชุมชนมีอยู่แล้ว ให้คนในชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้จากความรู้ความสามารถด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเองไปพัฒนา ทำให้กลายเป็นอาชีพที่สร้างรายได้แก่คนในชุมชน และสามารถที่จะพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้มีความเติบโตอย่างต่อเนื่องมั่นคง ไม่เป็นการไม่เร่งการเติบโตอย่างไม่มั่นคง

4) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านตำนาคดินนั้นมาจากการทำกันมาตั้งแต่รุ่น ปู่ ย่า ตา ยาย โดยสืบทอดความรู้สูตรกาะแมะ ขั้นตอนการทำกาะแมะ และความรู้เรื่องพืชสมุนไพรท้องถิ่นอย่าง “ตำนาคดิน” ได้รับการส่งเสริมองค์ความรู้ในการผลิตให้มีมาตรฐานเพิ่ม จากหน่วยงานต่างๆ เช่น มหาวิทยาลัย หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน

5) ภูมิปัญญา วิสาหกิจชุมชนบ้านตำนาคดินนำพืชสมุนไพร “ตำนาคดิน” ที่พบได้ทั่วไปในพื้นที่ชุมชนบ้านเขาพระ นำมาทำเป็นผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นและผสมกับองค์ความรู้ใหม่ๆ ที่ได้รับจากหน่วยงานที่เข้ามาในการส่งเสริมพัฒนาผลิตภัณฑ์และสร้างเอกลักษณ์ให้มีลักษณะเป็นของตนเอง

4.1.3 โครงสร้างของวิสาหกิจชุมชนบ้านตำนาคดิน

การจัดโครงสร้างการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนมีลักษณะแบบองค์กรทั่วไป คือ มีประธานวิสาหกิจชุมชน เป็นผู้นำ มีรองประธานวิสาหกิจชุมชน เลขานุการ ประชาสัมพันธ์ เภรัญญิก และมีสมาชิกวิสาหกิจชุมชน รวมทั้งสิ้น 10 คน สมาชิกวิสาหกิจชุมชนจะดำเนินงานตามที่ได้รับมอบหมายจากประธานวิสาหกิจชุมชน โดยจะพิจารณาตามความถนัดของแต่ละคนให้เหมาะสมกับกิจกรรมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ภาพที่ 4.1 ผังโครงสร้างวิสาหกิจชุมชน

4.1.4 กระบวนการบริหารจัดการ

กระบวนการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนบ้านตำนาคดินมีเพื่อให้การดำเนินงานของกลุ่มมีประสิทธิภาพและเกิดความยั่งยืน โดยมีหลักการบริหารจัดการดังนี้

1) ด้านบุคลากร เน้นการพัฒนาสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านตำนาคดินให้มีความรู้เพิ่มมากขึ้น โดยจะส่งสมาชิกเข้าร่วมการอบรมทุกครั้งที่มีโอกาส เพื่อให้สมาชิกได้รับความรู้และพัฒนาทักษะใหม่ๆ จากการเข้าร่วมการอบรมที่หน่วยงานต่างๆ จัดขึ้นเพื่อให้การสนับสนุนองค์ความรู้ใหม่เพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ เช่น ความรู้การจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน การนำสินค้าท้องถิ่นมาพัฒนา เป็นต้น กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านตำนาคดินมีการจัดประชุม 2-3 เดือนต่อครั้ง เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกได้หารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการพัฒนากิจการให้เกิดความยั่งยืน วิสาหกิจชุมชนยังไม่มีกำหนดกฎกติกาอย่างชัดเจนเนื่องจากสมาชิกมีเพียง 10 คน และส่งเสริมให้สมาชิกมีรายได้การจ้างงานเป็นผลตอบแทนอย่างเป็นธรรมชาติ

2) ด้านการเงินและบัญชี กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านตำนาคดินยังไม่มีการจัดทำระบบบัญชีอย่างชัดเจน จึงทำให้ไม่ทราบต้นทุนการผลิตที่แท้จริงของการหมุนเวียนเงินในวิสาหกิจชุมชนโดยที่เงินในการผลิตสินค้าไม่ไปปะปนกับค่าใช้จ่ายส่วนตัว ซึ่งจะทำให้เงินประปนกันทำให้ไม่ทราบว่ารายได้มาจากตรงไหนหรือใช้จ่ายอะไรไปบ้าง ปัจจุบันกลุ่มวิสาหกิจชุมชนยังไม่มีเงินส่วนกลางเงินที่ใช้หมุนเวียนในแต่ละครั้งเป็นเงินจากประธานกลุ่มและได้รับเงินทุนสนับสนุนจำนวนหนึ่งจากหน่วยงาน ได้แก่ มหาวิทยาลัย หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน เงินทุนจากโครงการที่ให้การสนับสนุนมาจะนำมาลงทุนพัฒนาต่อยอดในกิจการ วิสาหกิจชุมชนบ้านตำนาคดินไม่มีการขอสินเชื่อจากสถาบันการเงิน เนื่องจากไม่ต้องการสร้างภาระหนี้สินให้แก่สมาชิก

3) ด้านการผลิต ในขั้นตอนการผลิตจะมีการวางแผนการผลิต วางแผนการทำงานของ กลุ่ม และการปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างสมาชิก เพื่อให้เกิดความเข้าใจในทิศทางเดียวมีการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ หากสมาชิกไม่เข้ามามีส่วนร่วมก็อาจจะเกิดปัญหาได้ เช่น การผลิตกალละแมที่ต้องใช้ไฟปานกลางในขณะที่กวนหากกวนช้าไปหรือเร็วไปอาจทำให้คุณภาพของกალละแมไม่ตรงกับมาตรฐาน เป็นต้น

4) ด้านการตลาด การตั้งราคาสินค้ากალละแมไม่แพงเมื่อเทียบกับที่อื่นๆ โดยตั้งราคาสินค้าตามปริมาณและขนาดของกล่องที่ขาย ซึ่งคิดจากต้นทุนทั้งหมดที่ใช้ในการผลิตกალละแมและบวกกำไร เป็นราคาสินค้า เช่น ขายเป็นกล่อง กล่องละ 35 บาท สามกล่อง 100 บาท ช่องทางการจัดจำหน่ายวางขายสินค้า ได้แก่ ตลาดวัฒนธรรม (วัดพระศรีสรรเพชญาราม ตำบลอุทง อำเภอกงหรา จังหวัด

สุพรรณบุรี) และสั่งซื้อได้ผ่านทางเพจ Facebook : บ้านตำนาคดิน หรือ โทร 061 826 3987 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านตำนาคดินมีแผนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การพัฒนาตลาด การพัฒนาโลโก้สินค้า และบรรจุภัณฑ์ของตนเอง การเพิ่มช่องทางโฆษณาสื่อประชาสัมพันธ์ในปัจจุบันยังไม่สามารถดำเนินการตามแผนที่วางไว้ได้อย่างทันที เนื่องจากงบประมาณและเงินทุกที่มีอยู่อย่างจำกัด

4.1.5 กิจกรรมของวิสาหกิจชุมชนบ้านตำนาคดิน

วิสาหกิจชุมชนบ้านตำนาคดินประกอบกิจการประเภทแปรรูปพืชสมุนไพรท้องถิ่น โดยพบได้ทั่วไปในพื้นที่ชุมชนบ้านเขาพระ ที่ใช้เป็นส่วนประกอบในการผลิตสินค้าของวิสาหกิจชุมชนบ้านตำนาคดินนั้นมีดังนี้

1) กิจกรรมกालะแม

กालะแมเป็นขนมที่มีรสชาติและกลิ่นหอมเป็นเอกลักษณ์จากสมุนไพรตำนาคดิน มีรสชาติหวานหอมจากกะทิและน้ำตาลมะพร้าว เหนียวนุ่มหนึบ ไม่ใส่สารกันบูด เก็บทานได้ 7 วัน ซึ่งชุมชนบ้านเขาพระเป็นต้นกำเนิดขนมชนิดนี้ วัตถุดิบที่ใช้ในการทำขนมกालะแมประกอบด้วย เม็ดข้าวเหนียว (ไม่ใช่แป้งข้าวเหนียว) หัวกะทิและหางกะทิ น้ำตาลมะพร้าว น้ำตำนาคดิน เกลือ มีขั้นตอนการทำโดยคร่าวๆ คือ การเทหางกะทิและแป้งลงไปในกระทะตั้งไฟบนเตาถ่าน นำเม็ดข้าวเหนียวมาแช่น้ำให้พองจนนิ่ม แล้วปั่นให้ละเอียดกับกะทิ จะช่วยลดเวลาในการกวนจาก 6 ชั่วโมงเหลือ 4 ชั่วโมง ใส่น้ำตำนาคดินลงไปผสม จากนั้นกวนจนข้าวเหนียวสุกประมาณ 15 นาที ใส่หัวกะทิและใส่น้ำตาลมะพร้าว กวนต่ออีกประมาณ 2 ชั่วโมง กวนจนกालะแมไม่ติดนิ้วก็สามารถทานหรือบรรจุภัณฑ์ได้ กาละแมสูตรโบราณนี้ไม่ใส่สารกันบูด แต่ใส่น้ำตำนาคดินซึ่งเป็นพืชสมุนไพรทำให้มีประโยชน์ต่อสุขภาพ

ภาพที่ 4.2 กาละแมวิสาหกิจชุมชนบ้านตำนาคดิน

2) กิจกรรมชงชาตำนานดิน

ชาตำนานดิน มีขั้นตอนการผลิตดังนี้ นำรากดิบต้นตำนานดินมาล้างและนำไปตากแดด ประมาณ 5 แดด นำมาคั่วไฟในกระทะและโหลกให้เป็นผงให้ละเอียด นำไปร่อนแล้วคั่วไฟอีก 1-2 ครั้ง แล้วนำไปชงดื่มด้วยน้ำร้อน จะมีกลิ่นหอมเหมือนชาจีนเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีประโยชน์ต่อสุขภาพช่วยยาบำรุงกำลัง บำรุงหัวใจ ขับลมในลำไส้ แก้บิดแก้ท้องเสีย

ภาพที่ 4.3 ชงชาตำนานดินวิสาหกิจชุมชนบ้านตำนานดิน

3) กิจกรรมสครับผิวตำนานดิน

สครับผิวตำนานดิน มีขั้นตอนการผลิตดังนี้ นำรากตำนานดินมาล้าง และนำไปตากแดดประมาณ 5 แดด นำมาคั่วไฟในกระทะและโหลกเป็นผงให้หยาบ โดยมีส่วนผสมดังนี้ ผงตำนานดิน 1 ช้อนชา น้ำผึ้ง 2 ช้อนชา น้ำมันมะกอก 3 ช้อนชา และเกลือแกง 1 ช้อนชา มาผสมกันนำมาสครับผิวตัวเท่านั้น ช่วยให้ผิวเนียนนุ่ม ชะลอวัยและต้านอนุมูลอิสระ

ภาพที่ 4.4 สครับผิวตำนานดินวิสาหกิจชุมชนบ้านตำนานดิน

4.2 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านตำนาค

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลในการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายวิสาหกิจชุมชนบ้านตำนาค ซึ่งได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านตำนาค โดยสรุปผลข้อมูลได้ดังนี้ต่อไปนี้

1) ปัญหาด้านบุคลากร พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านตำนาคขาดบุคคลแถวสองที่จะเข้ามาทำหน้าที่หรือดำเนินกิจการต่อไปในอนาคต เนื่องจากสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านตำนาคส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 50-60 ปี จึงอยากได้สมาชิกรุ่นใหม่ที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาพัฒนาและสืบสานอนุรักษ์ภูมิปัญญาไว้

2) ปัญหาด้านการเงินและบัญชี พบว่า วิสาหกิจชุมชนยังไม่มีระบบการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย เนื่องจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านตำนาคยังไม่มีบุคลากรที่มีความรู้ด้านการจัดทำบัญชี และยังไม่มีหน่วยงานเข้ามาอบรมเรื่องการทำบัญชี ซึ่งทำให้ไม่ทราบรายรับรายจ่ายภายในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านตำนาค มีการใช้เงินประธานกลุ่มมาเป็นเงินหมุนเวียนในการใช้จ่ายทำให้ไม่สามารถจำแนกได้ว่า รายได้มาจากตรงไหนหรือรายจ่ายตรงไหน

3) ปัญหาด้านการผลิต พบว่า การพัฒนาผลิตภัณฑ์ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านตำนาคมีแผนที่จะพัฒนาตัวสินค้ากอละแมให้สามารถยืดอายุการบริโภคให้นานขึ้น การแปรรูปอาหารให้มีความหลากหลาย การออกแบบโลโก้และบรรจุภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์โดดเด่นของตนเอง แต่ยังไม่สามารถดำเนินการตามแผนได้เนื่องจากยังขาดความรู้ด้านการถนอมอาหาร การแปรรูปอาหาร การออกแบบผลิตภัณฑ์ เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายด้านต้นทุนที่สูงและยังขาดเงินทุนที่จะใช้ในการดำเนินตามแผนที่ตั้งไว้ และในด้านการพัฒนาสินค้ากอละแมให้ได้รับรองมาตรฐานการผลิตขององค์การอาหารและยา (อย.) ซึ่งส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริโภค

4) ปัญหาด้านการตลาด พบว่า ยังไม่มีช่องทางการจัดจำหน่าย การประชาสัมพันธ์มากนัก เนื่องจากสมาชิกวิสาหกิจชุมชนบ้านตำนาคส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 50-60 ปี ซึ่งไม่ถนัดด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีในการประชาสัมพันธ์เพื่อขยายฐานการตลาดและยังขาดความรู้ด้านการประชาสัมพันธ์ที่กลายเป็นช่องทาง เนื่องจากยังไม่มีหน่วยงานเข้ามาจัดอบรมหรือเข้ามาเป็นกระบอกเสียงในเรื่องนี้ ซึ่งการประชาสัมพันธ์เดิมที่มีอยู่ยังไม่สามารถทำให้วิสาหกิจชุมชนบ้านตำนาคเป็นที่รู้จักในวงกว้าง

4.3 แนวทางพัฒนาวิสาหกิจชุมชนบ้านตำนานดินให้มีความยั่งยืนด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลในการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายวิสาหกิจชุมชนบ้านตำนานดิน ซึ่งได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์แนวทางพัฒนาวิสาหกิจชุมชนบ้านตำนานดินให้มีความยั่งยืนด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยสรุปผลข้อมูลได้ดังนี้ต่อไปนี้

1) แนวทางการพัฒนาด้านบุคลากร จากการศึกษาพบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านตำนานดินขาดบุคคลแถวสองที่จะเข้ามาทำหน้าที่หรือดำเนินกิจการต่อไปในอนาคต หน่วยงานควรมีนโยบายหรือกิจกรรมที่สามารถดึงเยาวชนเข้ามาร่วมทำกิจกรรมได้ เพื่อให้เยาวชนสามารถสืบทอดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และดึงลูกหลานที่ทำงานต่างจังหวัดให้กลับมาทำงานในพื้นที่ ซึ่งนำความรู้เข้ามาช่วยพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชนได้

2) แนวทางการพัฒนาด้านการเงินและบัญชี จากการศึกษาพบว่า ถึงแม้วิสาหกิจชุมชนบ้านตำนานดินจะยังไม่มีระบบการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายที่ชัดเจน ดังนั้นควรมีหน่วยงานให้การสนับสนุนเข้าไปทำกิจกรรมอบรมความรู้ด้านการจัดทำบัญชีอย่างละเอียด และออกนโยบายส่งเสริมหรือกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีการจัดทำบัญชีและมีการตรวจบัญชีอยู่เสมอ เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนได้จัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายสามารถบริหารการเงินได้ตามความเป็นจริง และสามารถคำนวณต้นทุนการผลิตได้

3) แนวทางการพัฒนาด้านการผลิต จากการศึกษาพบว่า ภาครัฐควรให้การสนับสนุนองค์ความรู้หรือกิจกรรมที่สามารถช่วยพัฒนาให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ทักษะงานฝีมือ แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ต้องการจะพัฒนาสินค้า โดยเป็นการลดค่าใช้จ่ายที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจะต้องลงทุนเงินไปจ้างบริษัทออกแบบเอง นอกจากนี้หน่วยงานภาครัฐควรมีกิจกรรมสนับสนุนพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้ได้รับมาตรฐานการผลิตขององค์การอาหารและยา (อย.)

4) แนวทางการพัฒนาด้านการตลาด จากการศึกษาพบว่า วิสาหกิจชุมชนบ้านตำนานดินมีช่องทางประชาสัมพันธ์เพจ Facebook ซึ่งก็ยังไม่มากพอที่จะทำให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านตำนานดินเป็นที่รู้จักในวงกว้างและสินค้าอาจจะยังไม่ติดตลาดมากนัก หน่วยงานควรให้การสนับสนุนการจัดอบรมช่องทางสื่อประชาสัมพันธ์ให้กับวิสาหกิจชุมชน ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนต้องมีการศึกษาพัฒนาสินค้าในตรงกับความต้องการของตลาดหรือการแปรรูปสินค้ารูปแบบใหม่ๆ ให้เป็นที่ต้องการของตลาด